

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за період із 01.01.2022 по 30.06.2022

Зміст

1. Спори, що стосуються житлових правовідносин	3
2. Спори, що виникають із питань захисту права власності	3
3. Спори, що виникають із сімейних правовідносин	3
4. Спори, що виникають із спадкових правовідносин	5
5. Спори, що виникають із трудових правовідносин	7
6. Спори, що виникають із земельних правовідносин	8
7. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних / недоговірних зобов'язань	8
8. Спори, що виникають із правочинів, зокрема договорів	9
9. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди	11
10. Спори про захист честі, гідності та ділової репутації	12
11. Спори, що виникають із кредитних правовідносин	12
12. Окреме провадження	12
13. Питання процесуального права	13

1. Спори, що стосуються житлових правовідносин

Лише факт проживання особи у спірній квартирі не доводить, що між нею та наймачем цього житла на момент приватизації квартири були саме сімейні відносини, а не відносини наймодавця і квартиранта.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі № 552/1123/20 (провадження № 61-3544св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104849782>.

Підставою для визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням, може слугувати лише свідома поведінка особи, яка свідчить про втрату нею інтересу до такого жилого приміщення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2022 року у справі № 161/20415/19 (провадження № 61-14025св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104748340>.

2. Спори, що виникають із питань захисту права власності

Відсутність реєстрації права власності на спірне майно в Державному реєстрі речових прав за державою в особі компетентного органу не спростовує факту набуття державою такого права на спірне майно до початку функціонування зазначеного реєстру.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2022 року у справі № 495/2183/16-ц (провадження № 61-20641св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104308948>.

3. Спори, що виникають із сімейних правовідносин

При здійсненні часткових платежів аліментів грошові кошти спочатку зараховуються на погашення заборгованості за аліментами, яка виникла в попередньому місяці (місяцях), починаючи з першого місяця її виникнення, а потім у разі відсутності заборгованості на погашення платежу за поточний місяць. Формулювання «не більше 100 відсотків заборгованості» означає, що розмір пені не повинен перевищувати розмір заборгованості, на яку вона нараховується.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 711/679/21 (провадження № 61-18434св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102704816>.

Надання послуг з організації вступу до вищих навчальних закладів для здобуття професійної освіти, щодо підготовки документів для поїздки на навчання до навчального закладу за кордоном, вступ до навчального закладу за кордоном та консультації із цих питань є особливими обставинами, щодо яких передбачено стягнення додаткових витрат із батьків на утримання дитини відповідно до положень статті 185 СК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2022 року у справі № 640/15771/19 (провадження № 61-11061св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102562594>.

Відшкодування одним із батьків половини вартості ремонту технічних пристроїв, половини вартості витрат на лікування, відвідування секцій та позашкільних закладів не є додатковими витратами в розумінні вимог СК України та охоплюються розміром аліментів, що стягуються з нього на утримання дитини на користь іншого з батьків.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2022 року у справі № 545/3115/19 (провадження № 61-18145св20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102562701>.

Грошові кошти, витрачені на придбання нерухомого майна і сплачені за рахунок кредитних коштів під час перебування сторін у фактичних шлюбних відносинах, не можуть бути об'єктом права спільної сумісної власності подружжя та підставою для стягнення частки витрачених коштів на користь одного з колишнього подружжя.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2022 року у справі № 760/16783/15-ц (провадження № 61-13331св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103371858>.

До сім'ї своїх батьків, незалежно від місця проживання, належать лише діти, крім повнолітніх дітей, які створили свою сім'ю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2022 року у справі № 368/963/20-ц (провадження № 61-18864св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103132292>.

Поведінка особи, яка свідомо змінює країну проживання, не бере участі у вихованні дитини, свідчить про її ухилення від виконання батьківських обов'язків у розумінні статті 164 СК України і може бути підставою для позбавлення цієї особи батьківських прав щодо дитини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2022 року у справі № 520/8264/19 (провадження № 61-19984св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reestr.court.gov.ua/Review/104178273>.

За домовленістю сторін шлюбного договору правовий режим майна, набутого під час шлюбу, після укладання шлюбного договору може бути змінений із режиму спільності на режим роздільності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2022 року у справі № 755/5802/20 (провадження № 61-17477св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104258375>.

При вирішенні питання про відібрання дитини від батька / матері без позбавлення батьківських прав, у разі неможливості передати її родичам, дитина передається органу опіки та піклування для вжиття заходів щодо захисту її особистих і майнових прав та забезпечення її тимчасового влаштування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2022 року у справі № 308/12188/18 (провадження № 61-19974св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104178341>.

Законодавець розмежував випадки, коли позовна давність для поділу майна подружжя застосовується та коли не застосовується (частина друга статті 74 СК України). У спорах про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, позовна давність не застосовується, коли жінка та чоловік проживають однією сім'єю, і, навпаки, позовна давність застосовується, якщо жінка та чоловік припиняють проживати однією сім'єю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 травня 2022 року у справі № 212/10842/19 (провадження № 61-12920св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104392754>.

Лише факт застосування до одного з батьків запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, який унеможлиблює виконання ним батьківських обов'язків, не є безумовною підставою для позбавлення його батьківських прав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 червня 2022 року у справі № 362/4847/20 (провадження № 61-399св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104769461>.

У разі посилання учасників сімейного спору на факти вчинення одним із них домашнього насильства суд обов'язково повинен перевіряти, чи відбувалося домашнє насильство щодо дитини або за її присутності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 червня 2022 року у справі № 757/33742/19-ц (провадження № 61-21029св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104921880>.

Ухилення усиновлювачів від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини, їхня відмова від неї і бажання скасувати усиновлення є підставою для позбавлення усиновлювачів батьківських прав щодо такої дитини та стягнення аліментів на її утримання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2022 року у справі № 175/1713/20 (провадження № 61-189св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105139632>.

Успадковане та отримане в дар майно не є доходом, який ураховується при визначенні розміру аліментів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі № 682/1277/20 (провадження № 61-3614св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104849749>.

4. Спори, що виникають із спадкових правовідносин

Законодавство не передбачає визначення додаткового строку для відкликання заяви про відмову від прийняття спадщини за заповітом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2022 року у справі № 932/5274/20 (провадження № 61-10590св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102634066>.

При визначенні додаткового строку на прийняття спадщини важливим є тривалість стаціонарного лікування та ступінь захворювання заявника, а не лише факт перебування його на лікуванні у закладі охорони здоров'я.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2022 року у справі № 953/15603/20 (провадження № 61-12451св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103371704>.

Чинне законодавство не позбавляє спадкоємця права направити заяву про прийняття спадщини за допомогою засобів поштового зв'язку, а також подати її через орган місцевого самоврядування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 лютого 2022 року у справі № 709/769/19 (провадження № 61-13720св20) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103132716>.

Спадкоємець може бути усунений від спадкування лише при одночасному настанні та доведеності усіх обставин, передбачених частиною п'ятою статті 1224 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2022 року у справі № 759/18917/17 (провадження № 61-12894св20) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103056562>.

Припинення страхових виплат за життя спадкодавця з підстав, не передбачених законом, та неоскарження дій фонду спадкодавцем не зумовлює припинення вже призначених страхових виплат і не позбавляє його спадкоємців можливості спадкувати право на отримання страхових виплат. Право на такі виплати у спадкодавця зберігається, і в розумінні положень статті 1227 ЦК України ці виплати вважаються такими, що належали до виплати спадкодавцю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2022 року у справі № 243/13575/19 (провадження № 61-11268сво20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103844358>.

Наявність підстав для визнання заповіту недійсним має встановлюватися судом на момент його вчинення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2022 року у справі № 752/11266/20 (провадження № 61-13180св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104258271>.

Лише надання допомоги самотній особі похилого віку (спадкодавцю), яка за станом здоров'я потребувала постійного стороннього догляду, не є достатньою підставою для встановлення факту проживання з нею однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2022 року у справі № 542/1648/19 (провадження № 61-20204св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reestr.court.gov.ua/Review/104497133>.

Положення Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» встановлюють порядок прийняття спадщини в разі, якщо останнім місцем проживання спадкодавця є тимчасово окупована територія, і надають право спадкоємцям, виконавцям заповіту, кредиторам спадкодавця та іншим особам реалізувати свої права щодо спадкового майна на території України в загальному порядку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2022 року у справі № 638/4895/15-ц (провадження № 61-19467св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104813596>.

5. Спори, що виникають із трудових правовідносин

Тривале порушення керівником трудових обов'язків (неналежне керівництво роботою ввіреного підрозділу, ослаблення контролю за роботою підлеглих працівників тощо) не є підставою для його звільнення за пунктом 1 частини першої статті 41 КЗпП України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2022 року у справі № 233/270/20 (провадження № 61-18970св20) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103402714>.

Дія трудового договору з керівником попереднього комунального закладу охорони здоров'я, який реорганізовано шляхом перетворення у нову юридичну особу, не продовжується автоматично на посаду керівника в новоутвореному підприємстві.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2022 року у справі № 308/8430/19 (провадження № 61-11031св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103487104>.

При незгоді роботодавця звільнити працівника у зв'язку з порушенням роботодавцем законодавства про працю роботодавець може відмовити у розірванні трудового договору, але не вправі розірвати цей договір з інших підстав, які працівник не зазначав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 344/1017/20 (провадження № 61-16781св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076045>.

Закріплення роботодавцем у трудових договорах (угодах) додаткових умов, які покращують становище працівників, не може бути підставою для визнання їх недійсними.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2022 року у справі № 760/30693/19-ц (провадження № 61-14630св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104045211>.

Розірвання трудового договору у зв'язку зі скороченням штату (пункт 1 частини першої статті 40 КЗпП України) унеможлиблює припинення трудового договору у зв'язку із зміною істотних умов праці (пункт 6 частини першої статті 36 КЗпП

України). Суд не уповноважений змінювати підставу звільнення працівника, оскільки це є виключною прерогативою сторін трудового договору.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2022 року у справі № 317/183/19 (провадження № 61-19081св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104330177>.

Переукладання строкового трудового договору (контракту) чи продовження строку його чинності у випадках, що підпадають під пункт 2 частини першої статті 23 КЗпП України, не передбачає набуття трудовим договором характеру безстрокового, укладеного на невизначений строк.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 травня 2022 року у справі № 756/13167/16-ц (провадження № 61-10921св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191734>.

6. Спори, що виникають із земельних правовідносин

Сам по собі факт визнання протиправною відмови територіального органу Держгеокадастру в наданні особі дозволу на виготовлення проєкту землеустрою не є безумовною підставою для відшкодування їй моральної шкоди.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 січня 2022 року у справі № 296/3114/20 (провадження № 61-1085св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102634168>.

7. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних / недоговірних зобов'язань

Саме по собі винесення державним виконавцем постанови про накладення арешту на нерухоме майно боржника, за відсутності на час укладення договорів купівлі-продажу у державному реєстрі запису про таке обтяження, а також доказів щодо обізнаності боржника про встановлену заборону відчужувати майно, не може бути підставою для визнання оспорюваних правочинів недійсними.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2022 року у справі № 204/9189/19 (провадження № 61-19483св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103487091>.

Активи, що визнаються судом необґрунтованими, стягуються в дохід держави.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2022 року у справі № 991/3401/21 (провадження № 61-18043св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104165182>.

Положення частини п'ятої статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів» щодо стягнення на користь спадкоємця пені за прострочення виконання рішення суду про стягнення банківського вкладу не застосовуються у разі, коли неустойка не була присуджена за життя спадкодавця – вкладника за договором банківського вкладу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 квітня 2022 року у справі № 361/4256/19 (провадження № 61-9229св20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076051>.

8 Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 01.01.2022 по 30.06.2022

Лише факт визнання особи потерпілою у кримінальному провадженні за відсутності належним чином установленого факту вчинення самого кримінального правопорушення (злочину) не є підставою для відшкодування шкоди відповідно до частини другої статті 1177 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 757/59501/19-ц (провадження № 61-16162св20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104921888>.

На газорозподільне підприємство покладений обов'язок установлення лічильників газу, а відповідне фінансування вже закладено в тариф на оплату спожитого газу. Самостійне встановлення лічильника газу побутовим споживачем за власні кошти є підставою для компенсації з газорозподільного підприємства витрат за самостійне забезпечення та встановлення індивідуального лічильника газу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2022 року у справі № 632/1228/20 (провадження № 61-11580св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reestr.court.gov.ua/Review/104849827>.

Саме по собі застосування тимчасових заходів забезпечення кримінального провадження у виді арешту майна, в розумінні статті 661 ЦК України, не свідчить про відсудження спірного майна.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 640/12335/19 (провадження № 61-6643св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104604180>.

8. Спори, що виникають із правочинів, зокрема договорів

Договір купівлі-продажу заставної, який регулює внутрішні відносини між індосантом та індосатом, не може бути кваліфікований як договір факторингу, оскільки перехід прав іпотекодержателя за іпотечним договором та основним зобов'язанням до іншої особи здійснюється шляхом передачі заставної.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 754/5554/16 (провадження № 61-5251св2) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103282421>.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про іпотеку» визнання поруки припиненою та відмова у задоволенні позову про звернення стягнення на предмет іпотеки не є підставами для припинення іпотеки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 лютого 2022 року у справі № 357/562/20 (провадження № 61-19196св20) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/102941243>.

У разі вчинення непоіменованого договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності положення частин п'ятої та дев'ятої статті 1109 ЦК України, які регулюють відносини, що виникають із ліцензійного договору, не підлягають застосуванню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 366/599/19 (провадження № 61-7142св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103986053>.

9 Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 01.01.2022 по 30.06.2022

Договір про відчуження майна не повинен використовуватися для уникнення можливої конфіскації в рамках кримінального провадження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 757/62043/18-ц (провадження № 61-13227св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103986061>.

Розписка про отримання в борг грошових коштів є документом, який підтверджує не тільки факт укладення договору позики та зміст його умов, але й факт отримання боржником від кредитора певної грошової суми.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2022 року у справі № 753/1349/20 (провадження № 61-14052св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104142617>.

Договір не може бути визнаний удаваним у частині сторони правочину.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2022 року у справі № 346/2238/15-ц (провадження № 61-14680сво20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103844331>.

Незгода позичальника з умовами та особливостями кредитування, за відсутності зауважень щодо змісту та умов кредитного договору під час його укладення, не є підставою для визнання такого договору недійсним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2022 року у справі № 756/6038/20 (провадження № 61-19226св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103963178>.

Об'єкти незавершеного будівництва, що були збудовані після укладення договору іпотеки, не можуть бути предметом іпотеки, якщо про це прямо не зазначено в договорі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2022 року у справі № 520/1185/16-ц (провадження № 61-28728сво18) можна ознайомитися за посиланням – <https://reestr.court.gov.ua/Review/104308921>.

Договір перевезення вважається розірваним з моменту звернення особи із заявою про відмову від авіаперевезення та повернення грошових коштів за придбані квитки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2022 року у справі № 761/36162/16-ц (провадження № 61-9692св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103986095>.

Способом підтвердження виконання переддоговірного обов'язку кредитодавця є паспорт споживчого кредиту, який не є складником кредитного договору. Ознайомлення з паспортом споживчого кредиту, його підписання споживачем не означає укладення договору про споживчий кредит і дотримання його форми, оскільки в паспорті кредиту не фіксується воля сторін договору та його зміст.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2022 року у справі № 393/126/20 (провадження № 61-14545сво20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104580342>.

Договір про задоволення вимог іпотекодержателя, який передбачає умови та способи позасудового врегулювання спору, не можна ототожнювати з договором, який укладається для безпосереднього погашення наявного боргу, що визначає конкретний спосіб позасудового врегулювання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2022 року у справі № 362/4524/20 (провадження № 61-19045св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104178247>.

Для передання майна неповнолітній дитині у власність за договором дарування не потрібний дозвіл органу опіки та піклування, тому такий договір не може бути кваліфікований як нікчемний на підставі частини першої статті 224 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 червня 2022 року у справі № 571/1607/20 (провадження № 61-805св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105036574>.

Укладання договору в електронному вигляді через інформаційно-комунікаційну систему можливе за допомогою електронного підпису лише за умови використання засобу електронного підпису всіма сторонами цього правочину.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2022 року у справі № 757/40395/20 (провадження № 61-16059св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104769406>.

Фінансова установа (банк) як юридична особа несе відповідальність перед клієнтами, які уклали договір банківського вкладу (депозит), незалежно від місця розташування її філій, зокрема тих, які розміщені на тимчасово окупованій території.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 757/38720/14 (провадження № 61-14418св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104635318>.

9. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди

Шкода, заподіяна безпритульними та/або бродячими тваринами, у разі невиявлення їх власника, підлягає відшкодуванню органом місцевого самоврядування, на території територіальної громади якого їх виловлено.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2022 року у справі № 490/5919/19 (провадження № 61-11460св20) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103282507>.

У випадках, коли межі відшкодування моральної шкоди визначаються у кратному співвідношенні до мінімального розміру заробітної плати, суд при вирішенні питання має виходити з такого розміру мінімальної заробітної плати, що є чинним на час розгляду справи, при цьому визначений законом розмір відшкодування є тим мінімальним розміром, що гарантований державою, а суд, враховуючи обставини конкретної справи, вправі застосувати й більший розмір відшкодування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2022 року у справі № 686/19887/19 (провадження № 61-14808св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103466715>.

Відсутність вини водія забезпеченого транспортного засобу та закриття кримінального провадження щодо нього не звільняє від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки, страховиком особи, яка завдала шкоду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2022 року у справі № 184/1461/20-ц (провадження № 61-14226св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104282905>.

10. Спори про захист честі, гідності та ділової репутації

Інформація, розміщена на вебсайті НАЗК про результати здійснення повної перевірки декларації особи, є формою акта перевірки, що складається за наслідками здійснених заходів контролю уповноваженими органами, і не може бути визнана недостовірною.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2022 року у справі № 757/37614/19 (провадження № 61-17157св20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104813450>.

Під час вирішення спору про захист гідності, честі та ділової репутації, спростування поширеної інформації, викладеної в мережі «Інтернет», залучення до участі у справі власника вебсайту залежить від того, чи відомий автор поширеної інформації. Якщо автор невідомий або неможливо встановити його особу, а також коли інформація є анонімною і доступ до вебсайту вільним, то належним відповідачем є власник вебсайту.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 713/1710/19 (провадження № 61-9016св20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104748156>.

11. Спори, що виникають із кредитних правовідносин

Відшкодування банком за рахунок свого резерву кредиторської заборгованості позичальника та подальше її стягнення не припиняє зобов'язання боржника перед кредитором.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 405/9058/19 (провадження № 61-16341св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102765540>.

12. Окреме провадження

Довідка про участь особи в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у зоні відчуження не є правовстановлювальним документом, а тому цей факт не може бути встановлений на підставі пункту б частини першої статті 315 ЦПК України. Зазначений факт підлягає встановленню винятково під час розгляду справи в суді адміністративної юрисдикції у зв'язку з оскарженням рішення суб'єкта владних

повноважень про відмову у видачі (заміні) посвідчення особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2022 року у справі № 539/4118/19 (провадження № 61-10777сво20) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104453594>.

13. Питання процесуального права

За наявності вимоги немайнового характеру апеляційна скарга не може розглядатися в письмовому провадженні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 331/3298/20 (провадження № 61-16503св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102765607>.

Належним відповідачем у справі за позовом особи, яка видала довіреність, про визнання недійсною цієї довіреності є повірений (особа, якій видано довіреність).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2022 року у справі № 201/2760/20 (провадження № 61-6163св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102570643>.

У разі надходження заяви (клопотання) про «доповнення» або «уточнення» позовних вимог позивачем суд, виходячи з її змісту, а також змісту раніше поданої позовної заяви та конкретних обставин справи, повинен розцінювати її або як подання іншого (ще одного) позову, чи збільшення або зменшення розміру позовних вимог, чи об'єднання позовних вимог, чи зміну предмета або підстав позову.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2022 року у справі № 234/11607/20 (провадження № 61-15126св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102562288>.

Звернення особи із заявою про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами не є поважною причиною для поновлення строку на апеляційне оскарження цього судового рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 січня 2022 року у справі № 141/1072/16 (провадження № 61-16412св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102704885>.

Сам лише факт отримання копії судового рішення та подання апеляційної скарги після спливу майже 9 років особою, не залученою до участі у справі, за відсутності інших підстав пропуску строку на апеляційне оскарження, зважаючи на дату ухвалення оскарженого рішення, не може вважатися беззаперечною підставою для поновлення процесуального строку, передбаченого на апеляційне оскарження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 2-1478/11 (провадження № 61-11645св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102570643>.

Ознайомлення адвоката з матеріалами справи у Верховному Суді, його зустріч із клієнтом, погодження заперечень на касаційну скаргу мають організаційний характер та за своєю природою не можуть бути віднесені до правової допомоги як окрема послуга, тому такі витрати не підлягають відшкодуванню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2022 року у справі № 756/8241/20 (провадження № 61-9789св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/102562311>.

Сам факт запровадження карантину не свідчить про безумовне поновлення пропущеного процесуального строку без наведення заявником інших негативних обставин, що були зумовлені карантинними обмеженнями та перешкождали стороні вчинити процесуальні дії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 січня 2022 року у справі № 370/522/16-ц (провадження № 61-12678св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102562574>.

Вимоги про визнання незаконними та скасування рішень органу місцевого самоврядування щодо земельної ділянки та договору оренди цієї земельної ділянки можуть бути заявлені особою, права якої порушено, за умови доведеності факту порушення прав цієї особи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 592/10260/16 (провадження № 61-12358св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102747833>.

Стягувач вправі звернутись до суду зі скаргю щодо розміру заборгованості зі сплати аліментів у порядку виконання судового рішення. Проте наявність такого права не позбавляє його можливості подати до суду позов про стягнення заборгованості зі сплати аліментів у порядку позовного провадження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2022 року у справі № 682/1277/20 (провадження № 61-1886св2) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103132149>.

Спір про визнання незаконними дій садового товариства щодо відключення від енергопостачання садової ділянки члена такого товариства та зобов'язання відновити постачання електричної енергії споживачу розглядається у порядку цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2022 року у справі № 182/1576/19 (провадження № 61-13786св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102704865>.

У справі за позовом одного з батьків про визнання незаконним рішення органу опіки та піклування про визначення способів участі у вихованні дитини та спілкуванні того з батьків, хто проживає окремо від неї, належними відповідачами є особа, за зверненням та на захист прав якої прийнято рішення, та орган опіки та піклування, рішення якого оскаржується.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 лютого 2022 року у справі № 462/4724/20 (провадження № 61-9935св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103056492>.

Відповідачами у справі про зняття арешту з майна є боржник, особа, в інтересах якої накладено арешт на майно, а в окремих випадках - особа, якій передано майно, якщо воно було реалізоване. Як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, має бути залучено відповідний орган державної виконавчої служби, а також відповідний орган доходів і зборів, банк та іншу фінансову установу, які у випадках, передбачених законом, виконують судові рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 лютого 2022 року у справі № 607/3269/21 (провадження № 61-19506св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103056491>.

Під час розгляду справи про визнання недостовірною інформації щодо особи, викладеної у публікації та розміщеної на відповідному інтернет-ресурсі, суд може провести огляд і дослідження роздруківки тексту такої публікації, з фіксацією відповідних процесуальних дій у протоколі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 лютого 2022 року у справі № 554/4715/20 (провадження № 61-9912св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103056572>.

Вимога про відшкодування моральної шкоди у спорі щодо поновлення трудових прав, визначена у грошовому вимірі, стає майновою вимогою, отже, судовий збір за таку вимогу підлягає стягненню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2022 року у справі № 523/4124/21 (провадження № 61-15068св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103132633>.

Задоволення заяви про перегляд заочного рішення та його скасування, з подальшим закриттям провадження у справі через значний проміжок часу й після смерті сторони у спорі, де неможливе правонаступництво, без наміру відновлення сімейних відносин в силу смерті однієї із сторін, при обставинах, що істотно змінились з часу ухвалення відповідного рішення не відповідає вимогам статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо справедливого судового розгляду та принципу юридичної визначеності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2022 року у справі № 2-4744/11 (провадження № 61-8159сво21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103525086>.

При вирішенні клопотання щодо зупинення апеляційного провадження на підставі пункту б частини першої статті 251 ЦПК України суд має враховувати приписи статті 367 ЦПК України та не може посилатися на об'єктивну неможливість розгляду справи у випадку, коли зібрані докази дозволяють встановити та оцінити обставини (факти), які є предметом судового розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2022 року у справі № 357/10397/19 (провадження № 61-5752сво21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/103525087>.

Суд України, розглядаючи справу, де відповідачем визначено РФ, має право ігнорувати імунітет цієї країни та розглядати справи про відшкодування шкоди, завданої фізичній особі в результаті збройної агресії РФ, за позовом, поданим саме до цієї іноземної країни.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 квітня 2022 року у справі № 308/9708/19 (провадження № 61-18782св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104086064>.

Розгляд справи в суді першої інстанції за відсутності учасника справи, якого не було повідомлено про місце, дату і час судового засідання, є обов'язковою та безумовною підставою для скасування судового рішення суду першої інстанції та ухвалення нового судового рішення судом апеляційної інстанції, якщо такий учасник справи обґрунтовує свою апеляційну скаргу такою підставою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2022 року у справі № 522/18010/18 (провадження № 61-13667сво21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104086146>.

У випадку закриття провадження у справі на підставі пункту першого частини першої статті 255 ЦПК України та постановлення судом касаційної інстанції ухвали про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи, існує потреба у забезпеченні позову, оскільки розгляд справи не завершений, а підстави для скасування заходів забезпечення позову відсутні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2022 року у справі № 705/4132/19 (провадження № 61-317сво21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104165229>.

Повнолітні діти мають право звертатися до суду і заявляти про захист прав, свобод та інтересів своїх непрацездатних, немічних батьків без спеціальних на те повноважень, тобто виступати ініціаторами відкриття провадження у справі на захист їх інтересів. Після відкриття провадження у справі вони на підставі частини четвертої статті 42, статей 43, 57 ЦПК України набувають статусу учасників справи та користуються правами особи, в інтересах якої вони діють.

Детальніше з текстом ухвали Верховного Суду від 25 березня 2022 року у справі № 318/131/18 (провадження № 61-11522св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103930750>.

Адвокат уповноважений надавати правову допомогу клієнтам та представляти їх інтереси в будь-яких судах України, а тому у документах, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, не вимагається уточнення/зазначення територіальної, інстанційної, предметної та суб'єктної юрисдикції судів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2022 року у справі № 756/334/21 (провадження № 61-1019св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104045177>.

Реалізація права подружжя / колишнього подружжя на укладення мирової угоди щодо поділу майна, що є їхньою спільною сумісною власністю, не може здійснюватися на шкоду інтересам інших учасників правовідносин (зокрема, в разі стягнення з одного з подружжя компенсації за шкоду).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2022 року у справі № 495/4522/20 (провадження № 61-813св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104308946>.

Заява про забезпечення позову, підписана представником, який не має повноважень на момент її подання, підлягає поверненню без розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 травня 2022 року у справі № 196/143/21 (провадження № 61-3366св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104330074>.

Якщо визнання відповідачем позову суперечить закону або порушує права, свободи чи інтереси інших осіб, суд постановляє ухвалу про відмову в прийнятті визнання відповідачем позову.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2022 року у справі № 675/2136/19 (провадження № 61-2251св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104539372>.

Вимога асоційованого члена кооперативу про визнання недійсними витягів із списку членів кооперативу й довідок, виданих житлово-будівельним кооперативом на виконання умов договору про сплату пайових внесків, є неналежним способом захисту прав та інтересів інвестора.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 686/4698/20 (провадження № 61-5079св21) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/104644685>.

Позовна вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину як способу захисту порушеного права не має самостійного правового значення, оскільки навіть у разі її задоволення не відбудеться відновлення права власності особи. Факти подальшого відчуження спірного майна унеможливають застосування такого способу захисту інтересів позивача, як реституція.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 688/2507/16 (провадження № 61-3428св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104748121>.

У разі подання позивачем завідомо безпідставного позову у спорі, який має очевидно штучний характер, або в разі штучного об'єднання позовних вимог із метою зміни підсудності справи суд вправі, за клопотанням учасника справи чи за власною ініціативою, самостійно роз'єднати позовні вимоги та розглянути кожну із заявлених вимог окремо.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 червня 2022 року у справі № 695/319/19 (провадження № 61-7927св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reestr.court.gov.ua/Review/104635242>.

Зведений огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 01.01.2022 по 30.06.2022. Київ, 2022. – 17 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua